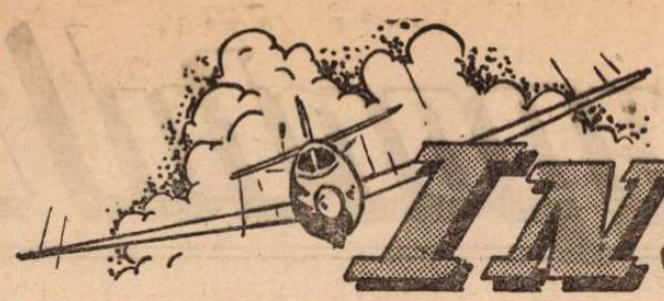

ÎNCEPUT

Vântul strângea din fugă frunzele risipite pe stradă și prin curți. Doi vișini cu coaja răsucită picurau sub rană seva limpede ca lacrima. Sus, cerul încremenise sur, iar într'o curte se auzea un copil numărând:

...trei... patru... cinci... gata, să văd!

Odată cu o răbufnire de vânt se stârni pe fața lui Avram un zâmbet de o clipă. Dar numai o clipă. Ehei, pe când se juca și el așa și doar au trecut numai câțiva ani, vreo doi, trei. Din nou crengile începură să se sbată cu furie, de parcă toți pomii din Bistrița s'ar fi pornit să-și scuture ultimele frunze.

Poarta școlii era deschisă. Avram intră în curte și se opri nehotărît. Oare unde să se ducă mai întâi, la bibliotecă? Dinspre terenul de baschet unul începu să numere rar.

— ...trei... patru... cinci.. cine-ți dă cartea Avram?

— Mintenaș vin la tine și să vezi cum ne sfădim Sângeorzane! Nu poate zice omul o vorbă, că voi ați și auzit, v'ați și dus și cartea nu mai e la bibliotecă. Dar mă rog ce-s eu aici, n'am voie să citesc ce-mi place? Și apoi dece trebue să mă ofăresc eu la tine?

— De bună seamă că ți-oi da și ție cartea. Mai citesc vreo zece foi și am terminat-o. Dar împună-te, feciorule, totdeauna îți pierzi cumpătul.

— Nu-i treaba ta, eu șed lângă tine până o să termini.

Incet, încet, seara se adună de pe drumuri și poposi și pe la ei lăsând covor întunecat peste dealurile din jur. Se întunecase aproape când celălalt spuse oftând ușor.

— Dar minunată carte și minunat omul despre care scrie. Alexandru Meresiev... Și nu-i o poveste, e viața unui om adevărat așa cum scrie și în titlu.

Lui Avram îi trecuse supărarea avea chiar îndemn să vorbească.

— Și zi, spune în carte de niște fapte neobișnuite pe care le-a îndeplinit totuși un om. Chiar așa cum ne povestea tovarășul instructor de sbor Coraiciu. Cum să nu mă sfădesc cu tine, până acum aș fi citit atâtea pagini. Spunea tovarășul instructor că s'a făcut și un film cu faptele acestea... Arată cum zile la rând se târâe prin pădurea înzăpezită, cum rana îl doare... Chiar așa-i?

— Da, da așa scrie și în carte. Iar picioarele i-au înghețat cu totul. Să vezi apoi cum sboară iar... Dar ce soare-i atunci, ce lumină...! Așa de bine o scris, cum îl cheamă... Boris Polevoi, de parcă te simți și tu acolo măi Avrame. Sângeorzean întoarce câteva pagini și arată un chip. Uite-l, ăsta-i de a scris.

— Dacă zice că a scris așa frumos, fără îndoială că-i prieten cu pilotul, spune Avram. Se vede că s'au dus chiar pe locul unde s'au întâmplat cele din carte. L-a dus pilotul poate cu avionul. Ce spun eu băieților... să sbori, să poți trece munții și apele, să te ridici sus de tot...

— Tu cum ai auzit de avion ai început iar cu ale tale. Ce-o spune maică-ta când te-o auzi. Nu te lasă mă Avrame, nu te lasă.

— Ba eu m'oi ruga de ea și am să-i făgăduesc că n'am să-i ies din vorbă. Ce-s eu primul care oi sbura? Eu rămân la vorbele mele, o să fie și un fecior din Chinza care s'o încumete să sboare. Am să trec peste sat, peste Someș, sus de tot!

— Să fie pe vrerea ta, dar eu mă tem că maică-ta nu te lasă. Ea gândește la fel ca toți cei din sat, din Chinza.

— Dar dacă-i citesc din cartea asta minunată. De multe ori când îs acasă mă îndeamnă să-i citesc. Stă pe scăunel la gura focului și ascultă până târziu. Uneori i se împăienjenesc ochii cu lacrimi. O întreb deodată, ei ce-i mamă? „De ale mele, răspunde, mă gândeam și eu la tinerețele mele trudite".

Zgomotul orășelului se aude stins. S'au aprins luminile și jos pe pământ și sus în cer. Pe fața lui Avram, dinspre nas spre colțul gurii e o linie subțire. Cândva a fost o rană, t-a lovit o creangă peste obraz când mâna vitele la păsune. Când se gândește duce mâna acolo. Oare să-l lase mamă-sa?

★

In liliecii din curte promoroaca a prins flori albe. Din vale, din sat, răsbate svonul apei Someșului prinsă pe locuri de pod de ghiață. E de acum a doua iarnă de când Avram a citit cartea lui Boris Polevoi. A mai cetit de atunci și alte cărți despre avioane și a urmat la Bistrița cursurile teoretice ale școlii de planorism. Dar când să meargă, în vacanța de vară, la cele practice, maică-sa i-a stat în cale.

— Nici să n'aud. Am un singur copil. Sborul e al păsărilor iar pe pământ umblă oamenii. Tu să faci bine și să-ți lepezi gândurile astea.

Toate vorbele spuse apoi de Avram nu au mai avut nici un răsunet. Maică-sa nici nu voia să audă. Ba într'o zi când l-a rugat să citească, iar el a deschis cartea lui Boris Polevoi, ea i-a și spus:

— Să nu fie cumva de avioane că n'ascult.

★

E de acum a doua iarnă de când a citit el cartea. Știe multe pasagii pe de rost, iar de când

a înțeles care sunt rosturile sborului la orele teoretice, înțelege și mai bine eroismul pilotului sovietic. Scoarțele le-a învelit de mai multe ori, iar cartea a fost cetită de mulți oameni din sat. Fetele și băieții l-au ascultat cu nedumerire când le citea la început. Să fie chiar faptele unui om? Dar ca și alte milioane și milioane de oameni, care aflaseră de isprăvile pilotului sovietic le era drag să asculte faptele lui vitejești.

Tocmai stăteau lângă sobă când se deschide ușa. Se ivește unul cu o căciulă cât un cot.

— M'a trimis tata să aduc cartea, spune el lui Avram, a aflat c'ai venit în vacanță. A zis să-ți spun că-i tare minunată. Ne-a citit-o și nouă. Acum mă duc, mă așteaptă copilul.

— Dar tu nu ești copil, întreabă maica Maria.

— Ba și eu mi-s copil, dar zicem noi așa.

Își îndesă căciula mai acătări și se duse dând bună seara.

— Ce carte ți-a adus măi Avrame. N'o fi cea cu pricina, spuse maica Maria.

— Ba despre ea-i vorba maică.

— Dacă zice toată lumea că-s acolo fapte atât de minunate să mi-o citești și mie.

...Se făcuse târziu de tot. In sobă mai era o spuză de jar dar și acela se stingea. In noapte se auzea Someșul sbătându-se la opusturi.

Niciodată n'a citit Avram mai frumos și ar fi citit așa până în zori. Spre miez de noapte maică Maria spuse:

— Numai ele două n'au crezut că s'a pierdut, maică-sa și iubita lui:.. Ce om minunat, plin de dragoste pentru locurile lui, ba chiar pentru toți cei buni de pe întreg pământul. Acum ne-om culca și mâine ai citi iar.

Ii mângâie părul.

— Măi Avrame, tu ești băiet de ispravă. Tu ai înțeles multe despre viața de acum. Eu îs mai bătrână, merg mai încet.

★

— E gata, întreabă cel de serviciu.

— Da, răspunse Avram, care se urcase în planor și era gata pregătit să sboare.

— Da, răspunseră și cei din vale. Dă-i drumul.

Steagul se plecă iar pasărea albă lunecă la început greoi pe iarba arsă de soare. Se înalță de o palmă, dar cu cât cei din vale trag mai cu putere pământul aleargă în urmă-i depărtându-se. Avram așteaptă doar câteva clipe și termica bună ridică planorul înălțându-l parcă pe o nouă treaptă de aer. Declanșează și sandoul care a tras planorul, zace peste câteva cline ca un șarpe, pe pământ. Văile cu ape subțiri ca un ibrișim se văd în stânga și în dreapta. Pâlcurile de pomi par tufe din ce în ce mai mici, iar munții care-s încă departe par a sta cu umărul la înălțimea la care sboară pasărea lui mare. Folosește un nou curent de aer ca să urce mai sus într'o rotire de hultan. La înălțimea la care e, trece o boare răcoroasă. Se concentrează apoi deoarece știe că de jos îl urmăresc mulți ochi. Vrea mai întâi ca să fie mulțumit de el tovarășul Coraiciu care s'a străduit atâta să-l învețe tainele sborului. Dacă reușește și la acest examen va primi insigna albastră cu trei aripi, iar în carnetul de sbor pe care-l are în buzunarul dela piept va scrie sub numele lui Avram V. Ion din comuna Chinza, regiunea Rodna „obținut brevetul de planorist A".

Pasărea sfrunită de Avram pornește să execute pe văile nevăzute ale aerului ocoluri, coboriri și urcușuri măestre. Unele cer o școală îndelungată, pregătire de mulți ani, dar Avram a reușit să le învețe într'o singură vară. Cum unii oameni pășesc cu ușurință pe pământ, tot așa de frumos își conduce el pasărea prin aer. Nu avea dreptate maica Maria când spunea că păsărilor le e dat să sboare, iar oamenilor să meargă pe pământ. Nu, hotărît că nu, prin muncă și înțelepciune oamenii vor cuceri noi și noi taine ale naturii. Ba acum când a terminat ultimul exercițiu care se cerea la examen îi vine în gând să-i scrie lui Alexandru Meresiev, care acum e instructor al tinerilor piloți, că el Avram V. Ion a început să învețe tainele sborului, că e primul om din satul lui de pe Someș care s'a ridicat pe căile văzduhului. I-ar mai scrie că viața lui spre această lume s'a deschis odată cu citirea unor cărți cu faptele eroice însemnate de Boris Polevoi.

De acum poate să-și „mâne" pasărea spre munții de departe. Și-a descheiat puțin bluza și vântul înălțător care bate sunând lemnul aripilor îi lovește pieptul.

Și iarăși pasărea grea atinge ușor iarba arsă de vânt. Instructorii și ceilalți elevi îl înconjoară, îl felicită. El le strânge mâna cu putere, e copleșit de o bucurie fără margini. Ar vrea să le spună că dorul de sbor îl poartă și mai departe, avionul să fie mânat de motoare puternice.

— E gata, întreabă elevul care-i de serviciu.

— Da, răspunde cel din planor. Steagul coboară și pasărea se desprinde dusă de o termică puternică.

Așa câte unul urcă spre înălțimi.

★

Povestea aceasta adevărată n'are un sfârșit. De fapt nu va avea niciodată, deoarece alții și alții din orașe și sate vor învăța și vor stăpâni tainele sborului. Dar o continuare la această poveste mi-a făgăduit că va scrie chiar Avram V. Ion, care de curând a împlinit 18 ani. Plecând în vacanță, în satul lui, la Chinza, maica Maria îl va întâmpina desigur cu nedumerire, pentrucă el va duce un aeromodel pentru a-i învăța meșteșug nou pe cei de o seamă cu el. Iar cartea lui Boris Polevoi trece din casă în casă și este prilej pentru toți să cunoască oamenii adevărați iubitori și luptători pentru o viață pașnică.

TUDOR VORNICU

SPORTIVII BRAZILIEI LUPTĂ PENTRU PACE

★ ★ ★

de PALAMEDE BORSARI
Secretar al Consiliului Mondial al Păcii

★ ★ ★

Fotbalul este sportul cel mai răspândit în Brazilia. Tineretul practică deasemeni baschetul, voleiul, atletismul și halterele. In multe orașe ale țării există mici grupări sportive, ai căror membri sunt tineri muncitori și țărani.

Alături de aceste asociații muncitorești există în Brazilia mari cluburi profesioniste. Aceste cluburi sunt organizate ca orice întreprindere comercială și ele exploatează atât pe jucători cât și zecile de mii de spectatori care asistă la matchuri, întocmai cum patronul burghez exploatează pe muncitori în întreprinderea sa.

Marile cluburi au terenuri proprii și sunt afiliate la federația profesionistă de fotbal, organizată pe întreaga țară. Jucătorii profesioniști primesc un mic salariu lunar, care este de cele mai multe ori insuficient.

Fotbalistul profesionist obține dreptul de a juca într'unul din cluburile sportive numai după ce a semnat un contract cu direcția clubului. Prin acest contract, clubul devine proprietar exclusiv al jucătorului și poate dispune de el ca de o simplă marfă. Clauzele contractului interzic jucătorului să treacă la alt club după propria sa dorință. Clubul are însă dreptul să vândă sportivul altui club în schimbul unei sume de bani. In cazul când jucătorul profesionist nu mai poate practica fotbalul din cauza vârstei sau în urma unui accident, în mod obișnuit el este aruncat în stradă, își pierde salariul și nu primește nici un fel de pensie.

Marile cluburi au deasemeni un număr de membri care plătesc cotizații lunare, obținând în schimb dreptul de a asista la matchurile disputate pe stadioanele care aparțin clubului respectiv. In general clubrile au următoarele surse de venituri: cotizațiile membrilor, câștigurile locațiunii de bilete și traficul de jucători. Evident că partea leului în aceste afaceri le încasează directorii cluburilor. Acești directori sunt de fapt proprietari exclusivi ai terenurilor de sport și ai cluburilor, care corespund întocmai întreprinderilor de exploatare a muncitorilor. O parte importantă din veniturile cluburilor este înghițită de guvernământ, sub formă de impozite. Teoretic, acești bani ar trebui să fie cheltuiți pentru crearea unor condiții mai bune micilor grupări în cadrul cărora fac sport tinerii muncitori. Dar pentru a primi acești bani, grupările ar trebui să fie membre ale federației de fotbal, fapt care implică plata unor cotizații enorme. Astfel, grupările muncitorești sunt puse în imposibilitate practică de a primi vreun ajutor atât din partea Statului, cât și din partea federației. Pentru a putea plăti arenda terenului de sport și pentru a putea achiziționa inventar sportiv, tinerii muncitori sunt obligați să sacrifice bani din salariul lor mizer. Și în zilele de sărbătoare, în împrejurimile marilor orașe pot fi văzuți pe terenurile de fotbal zeci de tineri muncitori, care uită pentru câteva ore mizeria în care trăesc.

Pentru tinerii muncitori brazilieni fotbalul reprezintă singurul mijloc de recreație. In grelele condiții materiale în care trăesc, ei nu pot frecventa teatrele, opera, sau sălile de concert. Nu numai atât. Nici chiar cele mai elementare noțiuni de cultură nu sunt accesibile tineretului din Brazilia, căci țara nu are un număr suficient de școli.

In școlile primare învață 1.500.000 tineri, în timp ce în întreaga țară numărul copiilor de vârstă școlară întrece cifra de 10.000.000. Există și școli superioare, instituții particulare în care taxele de înscriere sunt foarte ridicate. Evident că nici aci accesul tinerilor muncitori nu este posibil. Aceeași situație domnește și în cele câteva universități ale țării. In Brazilia învățământul constitue un privilegiu al claselor capitaliste dominante.

Fac excepție puținele școli tehnice de stat pentru muncitori. Ele au fost create în scopuri pur demagogice și în realitate nu pot cuprinde decât un număr foarte redus de școlari.

Oamenii muncii din Brazilia trăesc în condiții materiale de nesuportat. In multe întreprinderi, ziua lucrătoare durează 10, 12 și chiar 14 ceasuri. Nu există salariu egal la muncă egală. Tinerii muncitori primesc mai puțin decât cei în vârstă, chiar dacă produc tot atâta. Deaceia, bineînțeles că administrația întreprinderilor concediază pe muncitorii vârstnici, preferând să angajeze tineret, pe care îl plătește mai puțin.

Salariul mediu al unui muncitor brazilian din Rio de Janeiro, orașul unde se plătesc cele mai bune salarii este aproximativ de 1130 kruzeiros. Dar chiar datele statistice oficiale constată că pentru întreținere este nevoie de cel puțin 3950 kruzeiros pe lună. Cei mai bine plătiți muncitori nu primesc deci decât un sfert din strictul necesar pentru viață. Din cauza alimentației insuficiente și groaznicelor condiții de muncă, muncitorii brazilieni sunt pradă bolilor. In marile centre industriale ale țării există 800.000 de muncitori bolnavi de tuberculoză; aproape jumătate dintr'o mie de muncitori decedați între 20-29 ani, mor din cauza tuberculozei.

Este dela sine înțeles, că în asemenea condiții, muncitorii noștri nici nu se pot gândi măcar la întărirea sănătății prin sport. Și este evident, că lupta pentru popularizarea sportului, este strâns legată de îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii din Brazilia. Tineretul muncitoresc brazilian înțelege din ce în ce mai mult, că sistemul feudal burghez reprezintă o imensă întreprindere de exploatare a muncitorilor. Muncitorii brazilieni sunt exploatați în fabrici și ei sunt exploatați și atunci când vor să facă sport. Iată dece muncitorii brazilieni leagă tot mai mult lupta pentru un sport de masse cu lupta pentru îmbunătățirea condițiunilor lor de viață, cu lupta politică.

Pregătirile unui nou război mondial pe care îl urzesc agresorii americani împreună cu imperialiștii din alte țări, fac să crească și mai mult exploatarea sălbatecă a clasei muncitoare. Iată de ce tineretul muncitoresc al patriei mele, Braziliia, luptă din ce în ce mai avântat pentru pace, pentru libertate, împotriva imperialiștilor americani. In fiecare Duminică pe terenurile de fotbal sunt organizate meetinguri pentru pace, precum și întreceri sportive închinate păcii. Tinerii noștri muncitori sunt cei mai buni activiști în campania strângerii de semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii pentru încheierea unui Pact al Păcii între cele cinci mari puteri. In momentul de față ei continuă lupta, pentru ca alte milioane de brazilieni să semneze Apelul Păcii. Un exemplu grăitor este faptul că numai în orașul Sao Paolo au fost strânse 1.000.000 de semnături pe Apelul dela Stockholm, cifră care reprezintă jumătate din populația orașului.

Tinerii noștri muncitori se împotrivesc cu îndârjire trimiterii de soldați brazilieni pe frontul din Coreea. Lupta lor a împiedecat guvernul de a expedia trupe pentru războiul criminal dus de imperialiștii americani.

Tinerii muncitori din Brazilia urmăresc cu dragoste și interes succesele tineretului din Uniunea Sovietică. Ei știu că tineretul sovietic, umăr la umăr cu întreg poporul Marei Țări a Socialismului a dus luptă eroică împotriva cotropitorilor fasciști. Ei știu deasemeni, că tineretul sovietic muncește pentru înflorirea continuă a statului sovietic, pavăză neclintită a păcii, credincios prieten al tuturor popoarelor care luptă pentru libertatea țărilor lor, pentru un viitor fericit, pentru pace.

(Din „Sovietschi Sport")